

Djurhälsovård ur anslaget 1:5 anslagspost 2

Växa Sveriges syfte med djurhälsoarbetet är att främja förebyggande djurhälsovård och god djurvälstånd för ett framgångsrikt mjölkföretagande med ett högt konsumentförtroende. I bekämpnings- och kontrollprogram inbegrips också landets köttbesättningar. Friska, produktiva och klimateffektiva kor är själva grunden för lönsam och konkurrenskraftig mjölkproduktion på en global marknad. Skillnader i djurhälsoparametrar förklarar så mycket som en fjärdedel av variationen i lönsamhet mellan olika mjölkföretag. Att säkra djurhållningen är därför en viktig pusselbit för att skapa hållbara mjölkföretag som kan leverera svensk mjölk även i framtiden.

Översikt hälsostatistik

Växa Sveriges djurhälsa utvärderar kontinuerligt data ifrån kokontrollen och kodatabasen där djursjukdatauppgifter sammanlänkas med fertilitetsdata, celltal i koprover, klövhälsoregistreringar, miljödata och produktionsuppgifter. Nyttan med detta är bland annat att få bra beslutsunderlag för rådgivning inom djurhälsoområdet, underlag för avelsvärdering, kontinuerlig riskvärdering av nya system och driftsformer samt en unik källa för forskningen för att kunna förstå olika samband. En mer fullständig redogörelse samt statistik finns att läsa i *Redogörelse för husdjursorganisationens djurhälsovård* www.vxa.se/forskning-statistik

Djurvälfärdstjänster

För att skapa positiva incitament till förbättringsarbete kring djurhälsa och djurvälstånd har Växa Sverige (tidigare Svensk Mjök) utvecklat ett antal djurvälståndstjänster som lanserats från 2010 och sedan dess erbjudits landets mjölkföretag.

Hälsopaket mjölk - Strategisk förebyggande djurhälsorådgivning. Besättningens starka och svaga sidor i djurhälsa analyseras efter att ha frågat data, frågat djuren (djurbedömning) och frågat mjölkföretagaren med personal. Därefter föreslås förbättringsåtgärder i respektive område och mjölkföretaget sätter mål i förbättringsarbetet. Detta är ett sätt att styra över det veterinära arbetet från botande till ett mer förebyggande arbete.

Det finns Hälsopaket mjölkveterinärer från husdjursföreningarna, distriktsveterinärerna och privatpraktiker. För närvarande finns det ca 106 speciellt utbildade rådgivande veterinärer i detta organisationsneutrala nätverk. Under första halvåret 2015 använde 19 av de utbildade veterinärerna HPM-metodiken i 50 besättningar för att välja rätt förebyggande åtgärder och därmed minska dolda kostnader till följd av djurvälståndsstörningar. Sedan lanseringen har mer än 800 gårdar utnyttjat HPM och i mer än 9 fall av 10 värderat nyttan av HPM till bra eller mycket bra.

Det tar dock tid att förändra arbetssätt och fortsatta insatser för att stödja utvecklingen mot detta arbetssätt pågår kontinuerligt. Vi har under året fortsatt utbilda nötkreatursintresserade veterinärer oavsett organisationstillhörighet i konceptet samt även genomfört seminarier för fortsatt kompetensutveckling.

Signaler djurvälstånd – en webbrapport som visar resultatet för nyckeltal inom områden som rör djurvälstånd och ekonomi. Alla besättningar som är med i kokontrollen har tillgång till Signaler Djurvälstånd. Rapporten fungerar som ett hjälpmedel för riskbedömning och prioritering av arbetet i besättningen. Signaler Djurvälstånd används flitigt både i rådgivning, bl. a inom tjänsten Hälsopaket Mjolk, och av lantbrukarna själva samt vid revision för ekologiska mjolkproducenter som är med i KRAV.

Under kontrollåret 2014/15 har drygt 17000 rapporter laddats ner av lantbrukare och rådgivare. Antalet nerladdade rapporter ligger på samma nivå som under det förra kontrollåret, men andelen lantbrukare som tar ut rapporter har ökat från 1/3 till ca 40 %.

Under 2015 har ett stort arbete slutförts med kvalitetssäkring av överföring och översättning av djursjukdata. Införandet av ett nytt nyckeltal för klövhälsa baserat på registreringar av klövvårdare har klivit in i sin slutfas. I övrigt utvecklingsarbete har bland annat planering och förberedelser för uppdateringar och förbättringar av kostnadsberäkningarna skett.

☹️ Kalvar	<ul style="list-style-type: none"> 🟢 Kalvdödighet, 1 - 60 dagar 🟡 Kalvdödighet, 2 - 6 månader
☹️ Ungdjur	<ul style="list-style-type: none"> 🔴 Ungdjursdödighet, 6 - 15 månader 🟡 Ej påbörjade kvigor äldre än 17 månader 🟡 Inkalvningsålder
☹️ Kalvningar	<ul style="list-style-type: none"> 🟢 Spädkalvsdödighet, 0 - 24 timmar 🟡 Kalvningsvårigheter/komplikationer
☹️ Foderbalans	<ul style="list-style-type: none"> 🟡 Förlamningar och krampor 🟡 Övriga utfodringssjukdomar 🟡 Avvikande ureavärden 🔴 Låga ureavärden
☹️ Sjukdomar	<ul style="list-style-type: none"> 🟡 Sjukdomsrapporterade kor totalt 🟡 Mastitbehandlingar 🟡 Beräknat tankcelltal
😊 Övervakning och skötsel	<ul style="list-style-type: none"> 🟢 Kalvning - Första ins. mer än 70 dagar 🟢 Kalvning - Senaste ins. mer än 120 dagar 🟡 Utgång fruktsamhet 🟢 Kalvningsintervall
☹️ Hållbarhet	<ul style="list-style-type: none"> 🟡 Klöv och bensjukdomar 🟢 Utgång förstakalvare, 1 - 90 dagar efter kalvning 🟡 Utgång juversjukdom 🟡 Utgång klövar ben 🟢 Utgång totalt (ej liv) 🟡 Självdöda/Avlivade kor

Figur 1. Nyckeltalen i Signaler Djurvälstånd, indelade i sju områden.

Fokuskurser Mjölkkons hälsa och produktion - FOKUS-kursmaterialet passar utmärkt som genomförandestöd under ett Hälsopaket Mjolk men också som områdesindelad utbildningsmaterial för kompetensutveckling av mjölkföretagare och deras anställda personal. Omfattningen inom respektive område är anpassat till en halvdags gårdsutbildning och i flertalet fall finns såväl grundläggande som fördjupande delar framtaget. Under 2015 finns färdiga FOKUS-moduler inom följande 18 områden:

- Kosignaler
- Mjolkning
- Robotmjolkning
- Smittskydd
- Klövar
- Läkemedelsanvändning
- Mastiter och celltal
- Djurhälsokostnader
- Stalldesign
- Kalvning
- Kalvar
- Kalven blir kviga
- Nykalvade kor
- Djurförsörjning
- Foderbalans
- Sintid
- Bete
- Standard Skötselrutiner

Juverhälsa

Under året har vi också arbetat vidare med juverhälsoprojektet *Friska Juver – 150 000 i tanken*. Syftet är att nå under 150 000 celler i nationellt genomsnitt för mejerileveranserna år 2020. Klassisk juverhälsovård kombinerat med moderna webbaserade räknepannor är med i projektet. Mer om detta under FRISKKO smittskydd (1:6, anslagspost 2)

Klövhälsa

Klövhälsan är en tjänst där man får ut statistik på gjorda verkningar i sin besättning och där man kan jämföra klövhälsan med genomsnittet i landet förutsatt att klövvårdaren har registrerat åtgärderna i Klövårsrapport. Se FRISKKO smittskydd (1:6, anslagspost 2).

Kalvhälsa

Under 2015 startade ett kalvprojekt med målet att förbättra kalvhälsan och minska kalvdödligheten. Under 2015 har projektet startat i liten skala med kommunikationsinsatser och framtagande av hälsostatistik för kalvar och ungdjur. Projektet beräknas pågå fram till 2020. Växa Sverige arbetade också med tjänsten Kalvlyftet där specialutbildade husdjurstekniker ger kalvhälsorådgivning för besättningar med kalvhälsoproblem. Rådgivarna har i sin tur support av en veterinär på Växa Sverige vid mer komplicerade fall. Mer om Kalvhälsa se FRISKKO smittskydd (1:6, anslagspost 2).

Fruksamhet

Webb rapport fruktsamhet har använts och kommunicerats under året till både djurhälsopersonal och djurägare, och börjar nu få en bredare kännedom ute i branschen. I rapporten beräknas några analyserande nyckeltal som har stor betydelse för besättningens fruktsamhet; frivillig väntetid (FVT), inseminationsprocent (Ins%) samt dräktighetsprocent per insemination (Dr%). Genom att multiplicera Ins% med Dr% får man även fram reproduktionseffektiviteteten, ett ofta använt standardmått utomlands som vi nu försöker ge mer spridning. Genom dessa nyckeltal får man som rådgivare möjlighet att diskutera orsaken bakom ekonomiskt viktiga nyckeltal som inkalvningsålder och kalvningsintervall och ge råd om förändringar.

En glädjande trend syns i det sammanfattande nyckeltalet fruktsamhetsindex, som visar att fruktsamheten mätt med en ekonomisk viktning nu är på sin bästa nivå på 15 år, och att trenden varit stigande i flera år.

Utbildning och fortbildningsverksamhet

Vi har under året genomfört utbildningar och förmedlat kunskap inom djurhälsoområdet för mjölkföretagare med personal i fokuskurser (se ovan) men också via publikationer i Husdjur m m.

Flera personer från Växa Sverige har även deltagit som lärare i kurser som ges vid Sveriges Lantbruksuniversitet samt varit handledare för examensarbeten. Växa Sverige har även varit delaktiga i BYS klövvårdarutbildning och fortbildning för klövvårdare.

Vi har även samarbeten inom forskning och utveckling med de vetenskapliga institutionerna framför allt vid SLU och SVA.

I fort- och vidareutbildningen samt i fältarbetet eftersträvar vi en samverkan med distriktsveterinärerna och de privatpraktiserande stordjursveterinärerna.

Under två dagar i augusti 2015 samlades 230 rådgivare, veterinärer och annat branschfolk i Sollentuna för att ta del av programmet i *Djurhälso- och Utfodringskonferensen*. Temat 2015 var "Mjölakens Framtid". Ämnet belystes från många olika håll. Starten innehöll en utblick i Europa och vilka förutsättningar det finns där. Vi hade även en bra debatt med både politiker, mejerier, lantbrukare och Växa Sverige. Ny teknik på gårdarna redogjordes det för och under den andra dagen hade foder och djurhälsa skilda seminarier för att kunna gå djupare in i sina respektive valda ämnen för dagen. Det var många av föreläsarna som kom från forskningen och nyheter presenterades och diskuterades flitigt. På djurhälsodelen var fokus på kalvar och hur man bäst ska göra för att få en så produktiv och hälsosam ko som möjligt. På fodersidan diskuterades rapsfett, fullfoder och ekologisk produktion med mera.

En mer fullständig redogörelse samt statistik finns att läsa i *Redogörelse för husdjursorganisationens djurhälsovård* www.vxa.se/forskning-statistik